

χὲ καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ βουλήσεως, ἀλλὰ καθ' εἰμαρμένην ἀπόφασιν, τίς τότε ὁ λόγος τῶν ἐλέγχων καὶ τῆς χαρᾶς τῆς συνειδήσεως; Ὅποια μέλλουσα προσδοκία δύναται ἵνα ὑπάρξῃ τότε διὰ τὸν ἄνθρωπον; Ἀσκόπως ἄρα ὁ Δημιουργὸς ἐνετύπωσεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ συναισθήματα ταῦτα. Τί λέγω; Τὰ ἠθικὰ ταῦτα συναισθήματα, ἄνυ τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως, τὴν μὲν Πρόνοιαν ὑβρίζουσιν ὡς μισάνθρωπον καὶ ἄλογον, τὸν δὲ ἄνθρωπον καθιστῶσι τὸ ἐλεεινότερον τῶν ἐπὶ γῆς ὄντων, βυσκόμενον ὑπὸ χιμαιρῶν, καὶ ἀδίκως καὶ παραλόγως ὀσημέραι τηκόμενον. Τοῦτο, ὅθεν, ἄνθρωπε, ἔστω σοὶ ἡ τρανότερα ἀπόδειξις τῆς ἐλευθερίας σου. Ἡ ἐλευθερος εἶσαι, ἢ ἄλλως, οὔτε Πρόνοια ὑπάρχει, οὔτε ἀγαθόν, οὔτε πονηρὸν, οὔτε αἰωνιότης· ἀλλὰ μοῖρά τις σκληρὰ καὶ ἀδυσώπητος. Παραδέχῃ τὴν τρομερὰν ταύτην συνέπειαν; Εἶναι ἀδύνατον. Ἀναβόησον, ὅθεν, μετὰ τοῦ σοφοῦ Σειράχ: Αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ.

(ἀκολουθεῖ).

Ἰωάννης Ἀριστοκλῆς.

ΑΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΗΛΙΚΙΑΙ.

(Συνέχεια καὶ τέλος δρα φυλ. Δ΄.)

4

Τὸ τέρμα τῶν ὀνείρων.

Οἱ χρόνοι ἐλεύκανον τὰς μαύρας καὶ λαμπράς αὐτοῦ τρίχας τῆς κεφαλῆς. Οἱ χρόνοι ἐσθύσαν τὴν λαμπρότητα τῶν ζωνῶν ὀφθαλμῶν του καὶ κατεύνασαν τὸν ἀναβρα-

σμὸν τοῦ ὀρμητικοῦ αὐτοῦ αἵματος. Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία σκηνὴ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τὸ γῆρας, ὁ χειμὼν.

Ὁ Γεώργιος καθήμενος μόνος εἰς τὸ δωμάτιόν του, μετρᾷ ὡς ταξειδιώτης τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον διέτρεξεν εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, καὶ φέρει εἰς τὴν μνήμην του ὅ,τι ἀπέκτησε καὶ ὅ,τι ἔχασε καθ' ὅλον τὸ μέγα αὐτοῦ ταξειδίον.

Ἀναβαίνει μέχρι τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας καὶ ἐκεῖ ἴσταται μετὰ μελαγχολικῆς προσοχῆς. Ἐχάθη ἡ ἀνθηρὰ καὶ φαιδρὰ ἐκείνη παιδικὴ ἡλικία, ἡ ἐκφραστικὴ εἰς τὴν χαράντης, ἡ τοσοῦτον εὐτυχῆς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δάκρυά της!

Ἐχάθη ἡ πλήρης ἐλπίδων ἐκείνη νεότης, ἥς θαρράλως ἠκολούθει τὴν φωτιζομένην ὑπὸ τοῦ φάρου τῆς ὑπερφανείας ὁδόν, ἥς ὅλαι αἱ ὥραι τῆς ἐργασίας τῷ ὑπέσχοντο ἄφθονον θερισμόν!

Ἐχάθη, ἡ ἰσχὺς ἐκείνη τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, ἥτις ἦτο τὸ καύχημά του! Ἐφθασεν εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα τῆς ἀναπτύξεως της· εἶτα κατεβλήθη. Τώρα μετρᾷ κατὰ ὥρας καὶ κατὰ ἡμέρας τὴν φυσικὴν διάρκειαν τοῦ μέλλοντός του, καθὼς πρότερον κατὰ μῆνας καὶ κατὰ χρόνους. Τὸ παρελθὸν αὐτοῦ σβύνεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ὡς αἱ ἀτμώδεις γραμμὲς ἀπομεμακρυσμένου ὀρίζοντος. Ἐνίστε μόνον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διακρίνει τὰ ἔγνη τῶν ἀπατηλῶν αὐτοῦ ὀνείρων, ὅμοια πρὸς τὰ λείψανα ναυαγίου τινος, φερόμενα εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ βίου, καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σημεῖα ἐξέχοντα, ὅμοια πρὸς τὰ τεμάχια τοῦ πάγου, ἅτινα ὑψοῦνται ἐπὶ τῶν Ἀλπεων.

Καὶ οἱ φίλοι του δὲν ὑπάρχουσι πλέον, οἱ εὐεργετικοὶ αὐτοῦ φίλοι, οἵτινες τὸν εἶχον ὑποστηρῆξει καὶ προστατεύσει. Ὁ εἷς μετὰ τὸν ἕτερον εἶχον ἀποθάνει ἐνόσω οὗτος ἐξηκολούθει τὴν πορείαν του. Ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἡ τοσοῦτον ἀγαθὴ καὶ ἀφοσιωμένη, ἀπέθανε· ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του, τοῦ ὁποῖου τὴν σοβαρὰν καὶ εὐγενῆ φυσιογνωμίαν, τὸ τίμιον καὶ πλήρες εἰλικρινείας βλέμμα

δὲν δύναται ν' ἀναπολήσῃ χωρὶς νὰ συ-
κινηθῇ!

Ἀναλογιζόμενος τὸ παρελθόν, ζητεῖ μετ' ἀπληστίας νὰ ἐνθυμηθῇ τὰ καθήκοντα, ἅ-
τινα ἐξεπλήρωσεν. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σημειοῖ με-
χαρὰν δείγματα τινὰ εὐνοίας, ἀγαθοεργούς
τινας πράξεις. Ἀλλὰ πόσον μέγα κενὸν ὁ-
πάρχει μετὰ τοῦ καλοῦ, τὸ ὁποῖον ἔπρα-
ξε καὶ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ πρά-
ξῃ! Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον
τοῦ βίου, πόσῳ μικρὰ εἶναι ἡ ἀξία τῶν κα-
λῶν πράξεων δι' ὧν μέλλει ὁ ἄνθρωπος νὰ
ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ὑψίστου, ἐνώπιον
τοῦ ἀδεκάστου δικαστηρίου, ἐνώπιον τῆς
αἰωνίου ἀγαθότητος!

Μῦλα ταῦτα, ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τοῦ πέν-
θους, ὁ Γεώργιος ἔχει πλησίον του εἰσέτι
τὴν μετριοφρονα καὶ εὐγενῆ Μαρίαν, ἧς τὰς
ἀρετὰς, μικροῦ ἐδέησε νὰ παραγνωρίσῃ ἐν
τῇ ἀλαζονίᾳ αὐτοῦ. Αὕτη ἐγήρασεν ἐκτελοῦ-
σα κατὰ γράμμα τὰ καθήκοντά της. Ὀλί-
γον κατ' ὀλίγον ἀπώλεσε πᾶν ἔχνος τῆς
προτέρας αὐτῆς ὠραιότητος. Ἀλλ' ἡ καρ-
διά της μετὰ τῆς καρδίας τοῦ συζύγου αὐ-
τῆς εἶναι ἡνωμένη διὰ δεσμοῦ ἰσχυροτέρου
ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τῶν δελεασμάτων τῆς νεό-
τητας. Ὅσῳ μακρύνονται ἀπὸ τὸν ὄνειρον
τοῦ κόσμου τούτου, τόσῳ ὑψοῦνται συγχρό-
νως πρὸς τὸν κόσμον, ὅστις τοὺς περιμένει
καὶ ὅστις μειδιᾷ εἰς τὰς ἐλπίδας των.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ Μαρία ἐξασθενεῖ,
καὶ συνεχῶς, διὰ μελαγχολικοῦ βλέμματος,
διὰ σφίγγεως τῆς χειρὸς, λέγει πρὸς τὸν
σύζυγον αὐτῆς ὅτι πρέπει νὰ ἐτοιμασθῇ εἰς
τὸ νὰ τῇ δώσῃ τὸ τελευταῖον φίλημα. Ἡ-
μέραν τινα τοῦ θέρους, ἐνῷ αἱ ἀκτῖνες τοῦ
ἡλίου λάμπουσιν ἐπὶ τοῦ πρασίνου φυλλώ-
ματος τῶν δένδρων, καὶ αἱ μέλισσαι βομ-
βοῦσι περὶ τῶν ἀνθέων, καὶ τὰ πτηνὰ κε-
λαδοῦσι μετὰ χαρὰν εἰς τὰ παράθυρα, ἡ σό-
φρων σύζυγος, ἡ φιλόστοργος μήτηρ, κλί-
νει τὴν θνήσκουσαν αὐτῆς κεφαλὴν ἐπὶ τῆς
κλίνης της.

—Μαρία! Μαρία! φωνάζει ὁ γέρον μετ'
ἀγωνίας.

Τείνει πρὸς αὐτὸν τρέμουσαν χεῖρα, τὸν
βλέπει μειδιῶτα, εὐλογεῖ ἐκείνον ὅστις ὁ-
πῆρξεν ὁ προστάτης καὶ ὁ πιστὸς αὐτῆς
σύντροφος, εὐλογεῖ τὰ τέκνα της, ἅτινα ὁ-
πῆρξαν ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία της· εἶτα
ἡ αἰώνιος γαλήνη διεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώ-
που της· σφίγγει δι' ὑστάτην φοράν τὴν
χεῖρα τοῦ συζύγου της, ἐκ δὲ τῶν χειλέων
της ἐξέρχεται ἡ τελευταία πνοή.

Ὁ γέρον μένει μόνος... εἰς τὸν ἐπικη-
δειον θάλαμον... μόνος! Ὁχι. Ἡ ἀγαθό-
της τοῦ Θεοῦ δὲν τῷ ἀφῆρσε πάντα. Πε-
ριβάλλει διὰ τῶν βραχιόνων του, σφίγγει
ἐπὶ τῆς καρδίας του, τὸν υἱόν του, οὐτινος
ἡ ζωηρότης, ἀναπολεῖ εἰς αὐτὸν τὴν νεανι-
κὴν του ἡλικίαν, τὰς δύο αὐτοῦ θυγατέρας,
αἵτινες διὰ τῆς γλυκύτατος καὶ τῆς στοργῆς
των, ἐνθυμίζουσιν αὐτῷ τὴν μητέρα των.

Τὰ τρία προσφιλῆ αὐτὰ ὄντα δὲν θέλου-
σι πλέον τὸν ἐγκαταλείψει. Ὁ υἱὸς του θέ-
λει νυμφευθῇ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἐντὸς
τοῦ χωρίου του. Αἱ θυγατέρες αὐτοῦ θέ-
λousι δικαίῃ ὑπὸ τὴν στέγην του μετὰ
τῶν συζύγων αὐτῶν. Νέαι τῆς οἰκογενείας
ἐορταὶ θέλousι τὸν ἀναζωογονήsει, νέαι
σκέψεις, νέη γεννεὰ θέλει γεννηθῇ καὶ θέλει
περιπατεῖ σκιρτηδὸν ἐνώπιόν του.

Κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ σιγμάs, αἱ
δύο θυγατέρες του εὐρίσκονται παρ' αὐτῷ.
Ἡ μία ἐξ αὐτῶν πλησιάζει πρὸς αὐτὸν τὸ
ξανθὸν τεχνίον, τὸ ὁποῖον κρατεῖ εἰς τὰς
ἀγκάλας της. Τὸ ροδόχρουν πρόσωπον τοῦ
παιδίου ἐγγίζει τὰς ὠχρὰς τοῦ γέροντος
παρειάς. Τοῦτο ἠδύνατο νὰ παρομαίωσεν
ὡς ἄνθος τι τῆς ἀνοιξέως εὐρίσκόμενον ἐπὶ
χιόνος.

Ὁ Γεώργιος κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ
τὸ νεαρὸν αὐτὸ φίλημα. Ἡ ψυχὴ του πετᾷ
πρὸς ἄλλον κόσμον. Τὸ ὄνειρόν του εἰς τὸν
κόσμον αὐτὸν παύει.